

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda ifade edilen sorularımın Ekonomi Bakanı Sayın Nihat ZEYBEKÇİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Faik ÖZTRAK
Tekirdağ Milletvekili

Türkiye, özellikle 2007'den sonra, buğday başta olmak üzere yoğun şekilde hububat ithal eden bir ekonomi konumuna gelmiştir. Nitekim “hububat” ihracat ve ithalatının izlendiği 10. fasılda 2003 ile 2014 Ağustos ayı arasında dış ticaret dengesi 12,1 milyar USD açık verirken, bunun % 83'ü 2007'den sonra gerçekleşmiştir.

Tablo: 10. Fasilın Dış Ticaret Dengesi (1000 USD)

	<i>Ihracat</i>	<i>İthalat</i>	<i>Denge</i>
2003	56,164	696,674	-640,509
2004	17,463	520,560	-503,097
2005	114,646	189,575	-74,928
2006	200,963	167,469	33,494
2007	66,603	973,236	-906,633
2008	38,412	2,137,329	-2,098,917
2009	204,618	1,202,124	-997,506
2010	349,247	1,056,747	-707,500
2011	110,113	1,931,748	-1,821,635
2012	170,358	1,514,664	-1,344,306
2013	175,599	2,000,058	-1,824,459
2014-8	66,634	1,324,873	-1,258,239
TOPLAM	1,570,822	13,715,056	-12,144,234

Kaynak: TÜİK

Buna karşın, “Hububat. un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri” ihracat ve ithalatının izlendiği 19. faslın dış ticaret dengesinin özellikle 2011'den itibaren kayda değer miktarda fazla vermeye başladığı gözlenmektedir. Nitekim, söz konusu ürün grubunda

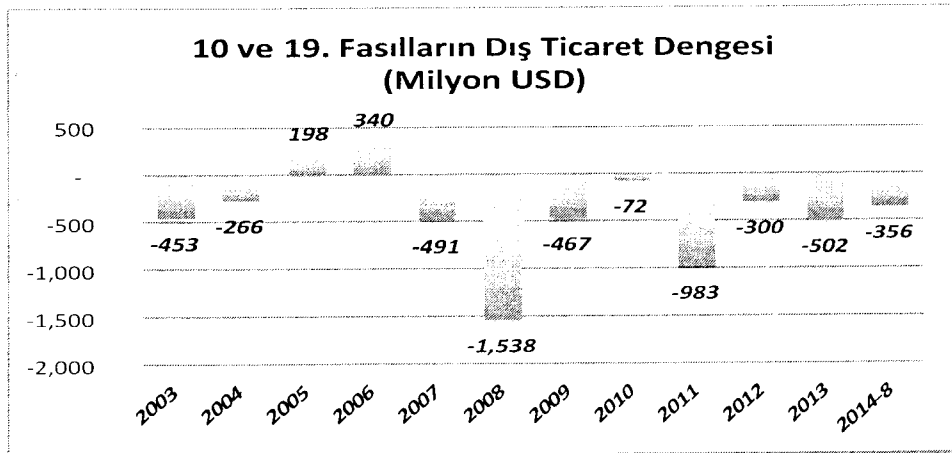
Tablo: 19. Fasılın Dış Ticaret Dengesi (1000 USD)

	<i>Ihracat</i>	<i>İthalat</i>	<i>Denge</i>
2003	239,009	51,776	187,233
2004	304,125	66,882	237,243
2005	348,444	76,008	272,435
2006	401,959	95,866	306,092
2007	532,908	116,988	415,920
2008	711,939	151,282	560,656
2009	678,128	147,458	530,670
2010	804,479	169,328	635,151
2011	1,037,190	198,335	838,855
2012	1,234,702	190,741	1,043,961
2013	1,544,821	222,053	1,322,769
2014-8	1,050,264	148,462	901,801
TOPLAM	8,887,968	1,635,181	7,252,787

Kaynak: TÜİK

Sektör temsilcilerinin kamuoyu ile paylaştığı bilgilerden Türkiye'nin un ihracatının özellikle son yıllarda ciddi miktarda arttığı anlaşılmaktadır. Nitekim 2013'de Türkiye'nin 2.2 milyon ton buğday unu ihracatı yaptığı, bunun da toplam küresel buğday ihracatının % 17'sine tekabül ettiği sektör temsilcilerince ifade edilmektedir. Bu un ihracatının önemli bir bölümünün ise Irak, Suriye gibi yakın komşulara yapıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim aynı sektör temsilcilerin kamuoyuyla paylaştığı bilgilere göre son bir yılda Irak'a yapılan un ihracatı 351 milyon USD'ye ulaşırken; Suriye'ye yapılan un ihracatı aynı dönemde 81,3 milyon USD olmuştur.

Türkiye'nin buğday başta olmak üzere net hububat ithalatçısı olduğu resmi rakamlardan anlaşılmaktadır. İthal edilen bu buğday Türkiye'de işlenerek yurtdışına ihraç bile edilse bunun toplam dış ticaret dengemize pozitif katkı yapmadığı da görülmektedir. Nitekim "10 ve 19. Fasılların" toplam dış ticaret dengesine yıllar itibarıyla bakıldığında bu ürün grubunda Türkiye'nin hububat ve işlenmiş hububat türevlerinde net ithalatçı konumunda olduğu dikkati çekmektedir.

Kaynak: TÜİK

Un ihracatı yapabilmek için gerçekleştirilen buğday ithalatının büyük bir bölümünün “Dahilde İşleme Rejimi (DİR)” kapsamında yapıldığı yine sektör temsilcilerinin verdiği beyanatlardan anlaşılmaktadır. Nitekim 12 Aralık 2011 tarihli Tarım Ürünlerine İlişkin Dahilde İşleme Rejimi Genelgesinin 7. Maddesi ile “DİR kapsamında buğday unu, buğday irmiği, makarna ve bulgur ihracatı gerçekleştirilmesini müteakip, ihraç edilen eşyaya tekabül eden miktarda buğday ithalatı yapılır” hükmü düzenlenmiştir.

Hal böyle olmasına karşın özellikle son dönemde Irak ve Suriye’ye hayali un ihracatı yapıldığı, buna bağlı olarak, Dahilde İşleme Rejimi kapsamında gerçekleştirilen buğday ithalatının yurtiçi tüketimde kullanıldığı ve Türk çiftçisinin mağdur edildiği iddia edilmektedir.

Bu çerçevede;

- (i) Son 12 yılda, yıllar itibariyle, Irak, Suriye ve diğer komşu ülkelere yapılan un ihracatı, miktar ve değer olarak, ne kadardır?
- (ii) Son 12 yılda, yıllar itibariyle, DİR kapsamında dışarıdan ithal edilen buğday miktarı ve bedeli ne kadardır?
- (iii) Son 12 yılda, yıllar itibariyle, Irak ve Suriye’ye yapılan un ihracatı karşılığında DİR kapsamında yapılan buğday ithalatının her bir ülke için miktarı ve tutarı ne kadardır?
- (iv) Son 12 yılda, yıllar itibariyle, DİR kapsamında yapılan buğday ithalatı neticesinde devlet ne kadar vergi, fon ve benzeri gelirlerden vaz geçmiştir?
- (v) DİR kapsamındaki buğday ithalatındaki artışın, Irak ve Suriye’ye yapılan hayali un ihracatı karşılığında gerçekleştiği yönündeki iddialarla ilgili herhangi bir soruşturma yapılmış mıdır? Bu soruşturma kapsamında yıllar itibariyle hayali ihracat miktar ve tutarları ne kadardır?